

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นมูลฐาน และเป็นการศึกษาภาคบังคับ ที่รัฐจัดให้แก่มวลชนในวัยเรียนทั่วประเทศ โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้น พื้นฐานให้อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามสมควรแก่วัย สามารถดำรงตนให้เป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข ตลอดจนสามารถนำความรู้และมวลประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

นักเรียนประถมศึกษาใช้ชีวิตการศึกษาในระดับประถมศึกษาถึง 6 ปี หลักสูตรประถมศึกษา- ศึกษาได้จัดมวลประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ ไว้ให้เรียนรู้อย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึง ปัญหาและกระบวนการต่าง ๆ ของชีวิตและสังคม มวลประสบการณ์และความรู้ที่จัดไว้จึงเป็น เรื่องเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของคนไทยทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ทางด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น โดยมีขอบข่ายของเนื้อหาครอบคลุม ปัญหาและความต้องการของชีวิตคนไทย การเรียนรู้เรื่องเมืองไทย วัฒนธรรมและการปกครอง ของประเทศไทย การปรับตัวของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ด้วยกันและสิ่งแวดล้อมที่เป็น ธรรมชาติ กระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จึงมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตโดยตรง และเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งที่มีผลหรืออิทธิพลต่อชีวิตและจิตใจ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ รอบตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ได้ สามารถดำรงและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2525: 127; ธีระ รุญเจริญ 2525:129-130; สุนน อมรวิวัฒน์ 2526:15) ซึ่งหลักการ จุดมุ่ง- หมาย เนื้อหา ตลอดจนกระบวนการของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว จัดขึ้นเพื่อ

พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา และมุ่งให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาชั้นเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราว เนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้จัดไว้ และสามารถนำเอามวลประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้ จากผลการวิจัยของ อุษา ขำประยูร (2522:125) พบว่า เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ผลการวิจัยของ ยุพดี กะจะวงษ์ (2526:106) พบว่า เนื้อหาก่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตส่วนหนึ่งไม่สอดคล้องกับเด็กในชนบท ควรคัดเลือกเนื้อหาที่สำคัญจริง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาเฉพาะของคนไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารัง ชูทัพ (2521: บทคัดย่อ) ที่พบว่าเนื้อหาก่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในบางหน่วยจะต้องปรับปรุงและแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และ รัชณี กู้ด้วง (2528:51) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องสารเคมีกับการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องสารเคมีอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันน้อย

✓ จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นยังไม่สามารถตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของหลักสูตรเท่าที่ควร โดยเฉพาะเนื้อหาที่จัดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน ซึ่งสังค อุทรานันท์ (2528:164) และ สุมิตร คุณานุกร (2518:78) ได้กล่าวว่าเนื้อหาและมวลประสบการณ์มีความหมายต่อผู้เรียนและหลักสูตรมาก เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ พัฒาระบบความคิดและการกระทำ อันเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตรที่วางไว้

เนื้อหาของผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบความคิดและนิสัยของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีบทบาทสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 4 ระดับคือ ทำให้ผู้เรียน

- (1) เกิดความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์ มีรากฐาน
- (2) เกิดความเข้าใจ เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วสามารถนำความเข้าใจและหลักการไปอธิบายเหตุการณ์หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้
- (3) เกิดความคิดรวบยอด และ
- (4) เกิดระบบความคิด

แต่ปัจจุบันเนื้อหาและความรู้ต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนนั้นมีมากมาย โดยผู้บริหารหลักสูตร

ได้เลือกและจัดเนื้อหาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียน เพื่อมุ่งให้นำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ ซึ่งผู้บริหารหลักสูตรไม่ได้สำรวจและใส่ใจในความต้องการและความสนใจของผู้เรียนมากนัก ดังนั้นในการเลือกและจัดเนื้อหาต่าง ๆ จึงควรคำนึงว่า ผู้เรียนมีความต้องการอะไรบ้าง หลักสูตรจะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอะไรได้บ้าง อยู่ในขอบเขตมากน้อยเพียงไร และถ้าต้องการให้ผู้เรียนที่จบหลักสูตรไปแล้วนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ก็ควรต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรอย่างรีบด่วน เพราะความบกพร่องของหลักสูตรและการสอนนั้นไม่ได้อยู่ที่การให้ข้อมูลและข้อเท็จจริง แต่อยู่ที่การให้และการเน้นมากเกินไป โดยไม่มีการเลือกว่าข้อมูลใดมีประโยชน์ควรเก็บไว้ หรือข้อมูลใดไม่มีประโยชน์ควรทิ้งไป (สมิทร คุณานุกร 2518:76-87) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525:9) ที่ได้กล่าวสนับสนุนว่า เนื้อหาที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไม่ใช่เป็นความรู้แบบรู้ไว้ใช้ว่า ซึ่งตรงกับความคิดของ สานิตย์ กายาผาด (2526:35) ที่เน้นถึงเนื้อหาที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนว่า "สิ่งที่เรานำมาสอนซึ่งหลักสูตรเป็นผู้กำหนด บางอย่างก็เป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ เช่น เรื่องที่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป เรียนไปแล้วไม่สามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตจริง ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา" ดังนั้นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

จากรายงานของกระทรวงศึกษาธิการ (2526:83, 109) ได้ระบุถึงคุณภาพของนักเรียนที่จบหลักสูตรประถมศึกษาว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตนั้นอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เหลื่อมล้ำกัน และไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนั้นคุณภาพของผู้เรียนบางอย่างไม่สามารถวัดได้ จะต้องรอผลเมื่อผู้เรียนนั้นออกจากโรงเรียนไปแล้ว อย่างไรก็ตามความรู้สึกทั่วไปในคุณภาพของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาเหล่านี้ยังไม่เป็นที่พอใจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้จบหลักสูตรศึกษานั้นมีคุณลักษณะยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษาเท่าที่ควรและจากสถิติของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 (กระทรวงศึกษาธิการ 2528:2) ระบุว่า ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาทั่วประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 1,139,092 คน และในจำนวนดังกล่าวมีผู้ศึกษาต่อร้อยละ 43.09 และมีผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อร้อยละ 56.91 หรือมีจำนวนทั้งสิ้น 638,105 คน ซึ่งผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อเหล่านี้จะกระจุกกระจายอยู่ทั่ว

ประเทศ และส่วนใหญ่จะช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ รองลงมาคือทำงานรับจ้างและทำงานอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527:100-101) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ พรพิมล วรคิลก (2519:37) ที่กล่าวว่า พวกเขาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเยาวชนนอกโรงเรียน โดยที่ส่วนใหญ่จะยังไม่มืงานทำ แต่จะทำงานบ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงานหรือไม่มีรอกฎเกณฑ์และเป็นงานที่ไม่ได้อยู่ในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่ง สุมณ อมรวิวัฒน์ (2525:340-341) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคมที่ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อจะต้องเผชิญก็คือ ปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจน การไร้แรงงาน ขาดทักษะในการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ปัญหาการดำรงชีวิตในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ ปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องเผชิญกับความยากจน ความเจ็บไข้และความเขลา นอกจากนี้ เกียรติคุณิษฐ์ (2519:19-20) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับปัญหาของชีวิตและสังคมของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเยาวชนนอกโรงเรียนเพิ่มเติมว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่พวกเขาจะต้องเผชิญนั้น ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากตัวผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อเองซึ่งได้แก่ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ ขาดความสามารถในการประกอบอาชีพ มีปัญหาการว่างงานมาก ก่อปัญหาอาชญากรรม ทิดยาเสพติด และขาดการตัดสินใจในวิถีทางการเมือง และ สมาน แสงมะลิ (2525:5-6) ได้แสดงความเห็นว่า "เด็กที่จบจากโรงเรียนไปแล้ว อ่านเขียนหนังสือไม่ได้ หรือมีเจ้านั้นก็ไม่สามารถจะนำความรู้ที่เรียนจากโรงเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้" เนาวรัตน์ พลายน้อย (2523:60-61) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่นักเรียนจบการศึกษาออกไปแล้วไม่สามารถนำความรู้ความสามารถที่เรียนมานั้นไปใช้ได้ เพราะต้องตกอยู่ในสภาพการณ์ที่ล้อมรอบด้วยความยากลำบาก และเป็นสถานการณ์ที่แตกต่างจากที่เคยพบในชั้นเรียน บางครั้งพบว่าผู้จบการศึกษาบางคนไม่มีโอกาสได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะของตนตามที่ได้เรียนมา

เนื่องจากผู้จบการศึกษาส่วนใหญ่ต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงควรมีการติดตามผู้จบการศึกษาไปแล้วว่า ประสบปัญหาเช่นใด เนื้อหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลักสูตรได้จัดไว้ให้เรียนนั้น เหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรหรือไม่ การติดตามผลผู้จบการศึกษาเป็นขั้นตอนของการศึกษาที่สำคัญยิ่ง ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทางการศึกษา เนื้อหา ความรู้และประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนนั้น มีความเหมาะสมหรือควรปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร ผลของการติดตามผลจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บริเวณภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีอำเภอทั้งหมด 9 อำเภอคือ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอบางกระทุ่ม อำเภอบางระกำ อำเภอชาติตระการ อำเภอนครไทย อำเภอวังทอง อำเภอพรหมพิราม อำเภอวัดโบสถ์ และอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกมีเนื้อที่ประมาณ 9,652.61 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 6,033,066.25 ไร่ ลักษณะของพื้นที่มีหลายลักษณะคือ ที่ราบลุ่มดินตะกอนริมฝั่งแม่น้ำที่ราบระหว่างหุบเขา ที่ราบสูงและภูเขา ที่ราบดินตะกอนและที่ราบลุ่มของแม่น้ำน่านและแม่น้ำยม ซึ่งจะครอบคลุมอาณาบริเวณพื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก บริเวณที่เหลือจะเป็นที่ราบสูงภูเขาและที่ราบระหว่างหุบเขา เช่น ที่ราบหุบเขานครไทย ที่ราบหุบเขาชาติตระการ ที่ราบหุบเขาทรัพย์ไพรวัลย์ เป็นต้น ภูมิประเทศในลักษณะดังกล่าวอยู่ในเขตตอนกลาง ตอนเหนือและตะวันออกของจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณร้อยละ 41 พื้นที่ป่าไม้ประมาณร้อยละ 55 และเป็นพื้นที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำและพื้นที่รกร้างว่างเปล่าร้อยละ 4 พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดพิษณุโลกลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากการลักลอบตัดต้นไม้ การทำไร่เลื่อนลอยและการทำนาข้าวไร่บนเขาสูง ทางราชการจึงได้ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยประกาศเป็นเขตอุทยานป่าไม้และมีโครงการปลูกสวนป่า สภาพเศรษฐกิจของประชากรในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลกมีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่าอำเภออื่น อาชีพของประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม การทำนาเป็นอาชีพหลัก สามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง เพราะจังหวัดพิษณุโลกมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำน่าน แม่น้ำยม แม่น้ำแควน้อยและแม่น้ำเข็ก มีโครงการชลประทานพิษณุโลก ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาลุ่มน้ำน่าน ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 870,000 ไร่ ในอำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอพรหมพิราม อำเภอบางกระทุ่มและอำเภอบางระกำ อาชีพที่ให้รายได้รองจากการทำนาก็คือ การปลูกพืชไร่ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก 2526:2-4, 2527:10-27)

สำหรับในด้านการศึกษาของจังหวัดพิษณุโลกนั้น มีสถาบันการศึกษาทุกระดับคือ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้น จังหวัดพิษณุโลกมีโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกจำนวนทั้งสิ้น 461 โรงเรียน และโรงเรียนสาขา 10 สาขา โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มีนโยบายการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดคือ มุ่งปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น ส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน ส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สนับสนุน

ให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน เป็นต้น ในด้านการบริหารงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกนั้น ได้มีการนำนวัตกรรมและโครงการต่าง ๆ มากมายเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาของจังหวัดพิษณุโลกให้เจริญก้าวหน้าได้แก่ โครงการห้องเรียนเงินล้าน โครงการครูกิตติมศักดิ์ โครงการห้องสมุดป๊อป และโครงการคบเด็กสร้างบ้าน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ก็ได้ทำการวิจัยเพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์สูง ได้แก่ การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้แก่ ตัวแปรคุณลักษณะของโรงเรียนคือ การเรียนการสอน การบริหารโรงเรียนและขนาดโรงเรียน ตัวแปรด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมคือ อาชีพบิดามารดา (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก 2526:21-22, 47; ม.ป.ป.: ง)

* ในด้านคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2527 นั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528:34-135) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพิษณุโลก มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอันดับที่ 41 ในจำนวน 73 จังหวัดของประเทศไทย และเป็นอันดับที่ 3 ในจำนวน 8 จังหวัดของเขตการศึกษา 7 และผลการประเมินในรายกลุ่มประสบการณ์ของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับประเทศ เพียงกลุ่มประสบการณ์เดียวเท่านั้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ในระดับประเทศ เมื่อพิจารณาคูณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดพิษณุโลกในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งแยกเป็นรายสมรรถภาพ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของรายสมรรถภาพเรียงลำดับจากคะแนนสูงไปหาคะแนนต่ำคือ สมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ด้านชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านสุขภาพและสุนิษย์ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และด้านความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน จากรายงานดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จึงได้ทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2529 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ม.ป.ป.: 9-35) โดยได้เน้นเร่งรัด ปรับปรุง

คุณภาพการจัดการศึกษา มุ่งปรับปรุงคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีเป้าหมายที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์สูงขึ้น โดยมีแผนงานพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เช่น โครงการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 โครงการวิจัยเรื่องการทดลองการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โครงการวิจัยเรื่องรูปแบบจำลองครูประถมศึกษา เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าสำนักงานการประถมศึกษาพิษณุโลกนั้น มีความเคลื่อนไหวและมุ่งพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัดอย่างแท้จริง นอกจากนั้น การเก็บข้อมูลในการวิจัยนี้จะต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานั้นไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันเหมือนครั้งเรียนอยู่ในโรงเรียน แต่อยู่อย่างกระจัดกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ และประการสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้วิจัยจำเป็นจะต้องมีความรู้ความชำนาญในพื้นที่ที่ตัวอย่างประชากรอาศัยอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกวิจัยในพื้นที่ที่ผู้วิจัยมีความรู้ความชำนาญเป็นอย่างดี คือ จังหวัดพิษณุโลก

นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 (กระทรวงศึกษาธิการ 2528:32) มีจำนวนทั้งสิ้น 14,976 คนในจำนวนดังกล่าวมีผู้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 6,035 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 และมีผู้ไม่ได้ศึกษาต่อจำนวน 8,941 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 จะเห็นได้ว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่ไม่ได้ศึกษาต่อนั้นมีจำนวนมากมาย ซึ่งพวกเขาเหล่านี้ ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพนอกจากช่วยเหลือผู้ปกครองเท่านั้น (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก 2526:77) ในการดำรงและดำเนินชีวิตนั้น พวกเขาเหล่านี้ต้องเผชิญกับปัญหาของชีวิตและสังคมอย่างมาก การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นนั้น ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่ไม่ได้ศึกษาต่อจะต้องอาศัยความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาช่วยแก้ไขปัญหานั้นเพื่อจะดำรงและดำเนินชีวิตอย่างอยู่รอดปลอดภัยและสงบสุข ซึ่งขณะที่พวกเขาเหล่านี้กำลังใช้ชีวิตการศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกได้นำวัดกรรมตลอดจนโครงการต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาออกไปอย่างมีคุณภาพและผู้วิจัยได้เลือกศึกษาผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ซึ่งไม่ได้ศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา เพื่อต้องการให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษานั้น ได้มีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตและเพื่อให้ผู้วิจัยแน่ใจว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาไม่ได้ศึกษาต่อแน่นอน

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต ตลอดจนศึกษาการนำเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการประถมศึกษาได้นำผลการวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตให้เหมาะสมและดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต
2. เพื่อศึกษาการนำเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิตตามความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต ซึ่งเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 นั้น มีทั้งสิ้น 12 หน่วย ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาดังกล่าวมาผสมผสาน และจัดเป็น 4 หมวด คือ หมวดสุขภาพกายและจิต หมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม หมวดชาติไทย และ หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำกัดเฉพาะตัวอย่างประชากรที่จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพิษณุโลก และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก

ข้อตกลงเบื้องต้น

ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์นั้น ตอบและให้สัมภาษณ์ตรงตามความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการแสดงความคิดเห็นต่อข้อเท็จจริง ความ
ซึ่งในที่นี้หมายถึง การฟัง การตัดสินใจ และการหาคะแนนสัมภาษณ์ของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก

ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา หมายถึง ผู้ที่เรียนสำเร็จหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 ในปีการศึกษา 2526 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ได้ศึกษาต่อ
ในระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก

เนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง เนื้อหาสาระ ความรู้และประสบ-
การณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตั้งแต่ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่ง
ระบุให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่เนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบ-
การณ์ชีวิตออกเป็น 4 หมวดคือ หมวดสุขภาพกายและจิต หมวดมนุษยกับสิ่งแวดล้อม หมวด
ชาติไทย และหมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน

ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต หมายถึง ประโยชน์ของเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิตในแง่การเป็นความรู้พื้นฐาน และในแง่การนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ตามความคิดเห็นของ
ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัด
พิษณุโลก เกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่อการดำรงชีวิต
2. ทราบถึงการนำเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำรงชีวิต
ตามความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดพิษณุโลก
3. เป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการประถมศึกษาได้นำผลการวิจัย
เสนอเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาเนื้อหาากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต